

Sistemul bancar românesc se simte bine! (III)

Interviu acordat publicației „Bursa”, în data de 10 iulie 2008

Lucian Croitoru

Reporter: Spuneți-mi care considerați că sunt principalele amenințări și care sunt principalele provocări pentru sistemul bancar?

Lucian Croitoru: În primul rând vreau să încep cu un mesaj: Sistemul bancar românesc se simte bine! Turbulențele internaționale nu l-au prea afectat. Intrând în detalii putem spune că există unele vulnerabilități la care sistemul bancar trebuie să se gândească cu atenție. Cea mai importantă dintre ele este că se bazează prea mult pe finanțări externe. Aceasta mărește sensibilitatea băncilor la o schimbare în sentimentul față de risc al investitorilor străini, cu potențiale efecte asupra bilanțurilor sau a cifrelor de afaceri. O a doua vine de la faptul că extinde credite cu o viteză prea mare. Ritmurile de creștere a creditului în valută a fost de aproximativ 80% în 2007 și pare să continue în același ritm. Aceste evoluții sunt riscante pentru că transformă riscul ratei de schimb în risc de credit.

Unii clienți ajung să aibă obligații în valută din ce în ce mai mari, în timp ce au venituri exclusiv în lei. Orice schimbare în fluxurile de finanțări care ar reduce capitalurile care intră în țară și ar provoca o depreciere a monedei va crea probleme acelor companii. Pe de o parte, companiile vor avea probleme cu rambursarea datoriilor, își vor reduce activitatea, se va încetini nedorit de rapid creșterea economică. Pe de altă parte, aceasta va pune un stres pe sistemul financiar. De câte ori există un stres semnificativ în sistemul financiar, el este mai devreme sau mai târziu asociat cu reduceri semnificative ale creșterii economice sau chiar cu recesiunea. Acestea sunt două dintre vulnerabilitățile externe pe care sistemul bancar trebuie să le aibă în vedere. La acestea se adaugă o a treia, legată de riscurile din sectorul imobiliar. Foarte multe dintre garanțiile pe care le au băncile sunt din piața imobiliară. Acestea nu sunt foarte lichide iar dacă se întâmplă un eveniment negativ pe această piață, valoarea garanțiilor va scădea. Acestea sunt, în ansamblu, vulnerabilitățile pe care le văd acum.

Principala provocare pentru sistemul bancar românesc este îmbunătățirea competiției. Până acum a fost o competiție frenetică pentru câștigarea cotei de piață. Am senzația că acum competiția se mută mai mult pe inovarea de produse și pe calitatea creditelor, ceea ce este pozitiv.

Sintagma guvernatorului BNR Mugur Isărescu "criza financiară mai mult ne-a ajutat pe noi românii decât ne-a făcut un rău", este foarte adevărată în această privință. Semnalele de alarmă au fost primite de băncile noastre care au văzut ce s-a întâmplat în străinătate, și cred că au mărit prudența. Cred însă că este loc pentru o mai multă prudență. O altă provocare pentru sistemul bancar este să intre în competiție pentru reducerea costurilor. Într-un sistem bancar foarte concurențial, cum este de exemplu cel din Statele Unite, comisioanele sunt inexistente sau foarte foarte mici. În sistemul nostru bancar este încă loc pentru competiție din acest punct de vedere. O altă provocare pentru sistemul bancar românesc vine, în mod firesc, de la faptul că sistemul bancar va deveni debtor net al Băncii Naționale. Acest lucru, despre care deocamdată doar se comentează, trebuie pregătit foarte bine. Creditarea se face contra unui colateral de calitate. Atunci când va fi Banca Centrală creditor net, volumul necesar de colateral va crește. Cred că

una din provocările pentru sistemul bancar românesc este generarea colateralului în volumul și structura necesară. Băncile trebuie doar să achiziționeze colateral în structura și volumul adecvat condițiilor.

Reporter: Vor fi bancile mai puțin profitabile anul acesta?

Lucian Croitoru: Eu cred că dacă băncile vor fi mai puțin profitabile în termen de rată a profitului economic, acesta este, în general, un semn bun. Cu cât rata profitului economic este mai mică pe o piață, cu atât se poate înțelege mai bine că o piață este suficient de plină. Când o piață este plină, rata profitului economic tinde să fie către 0. Orice alt nou intrat va face o pierdere. Pe măsură ce rata profitului tinde să se atenueze, acesta este un semn că competiția s-a dezvoltat suficient de mult. Este firesc ca rata profitului să nu rămână la niveluri foarte înalte. Dacă comparați ratele de profit de aici cu cele din America veți găsi că cele de aici sunt, în general, mai mari. Dar chiar dacă rata profitului scade, profiturile pot fi în creștere, depinzând de scara afacerilor. Business-ul se extinde pe tot mai multe instrumente și pe noi clienți, care încă nu au relații cu băncile. Am constatat că ritmul de creștere al creditului este foarte mare pentru populație și cred că această tendință va continua să se mențină. Mai știu că cele mai multe dintre creditele acordate firmelor, aproape 70%, sunt către ceea ce se numește întreprinderi mici și mijlocii (IMM). Companiile mari au o pondere mult mai mică, datorită faptului că au și alte surse de finanțare.

Reporter: Foarte puține dintre IMM -uri se finanțează prin credite bancare. De ce?

Lucian Croitoru: Cele mai multe IMM nu se finanțează prin credite bancare. Trebuie să existe atât cerere cât și ofertă pentru ca adâncimea financiară să crească. Pentru o perioadă îndelungată nici IMM și nici băncile nu au fost, cultural vorbind, pregătite pentru o creștere rapidă a creditului. Până acum 10 - 12 ani problema era în curtea băncilor, care nu erau deschise către IMM, nu erau suficient de obișnuite cu ideea de a da credit pe baza unui plan de afaceri. Acum este o problemă pe partea cererii de credite. Românii nu au avut o practică îndelungată în a se împrumuta. După ce populația a descoperit-o, această practică crește. Unele IMM sunt mai degrabă ezitante când este vorba de a lua un credit bancar. Cred că întreprinderile mici și mijlocii din România se bazează foarte mult pe resursele proprii și pe creditul comercial. Este loc foarte mult pentru creșterea ponderii creditului bancar în finanțarea IMM. Pe măsură ce vom converge în termeni reali și nominali cu UE ponderea acestui credit de la bănci va crește și el.

Reporter: Se vorbește acum despre creșterea prețurilor produselor agricole la nivel mondial. Cum ne va ajuta acest lucru în condițiile în care așteptăm o recoltă destul de bogată? Cât de importantă este agricultura pentru România astăzi?

Lucian Croitoru: Agricultura este foarte importantă. Dar este destul de volatilă. În anii agricoli proști sunt influențe și în creșterea economică și în prețuri. Este un factor care provoacă multă volatilitate în ambele privințe. Referitor la prețurile agricole, cred că trebuie menționate două aspecte: faptul că anul agricol din 2008 va fi un an bun pentru România, care va ajuta calmarea creșterii prețurilor produselor agricole; și faptul că există tendința pe planetă de creștere a prețurilor la unele produse alimentare, care cred că va dura ani de zile. Există economii cu populații foarte mari, cum sunt China și India, care cresc de ani de zile la ritmuri înalte și al căror

standard de viață a crescut foarte mult. Ele au început să consume foarte mult petrol și cupru, dar și cantități importante de alimente. Aceste evoluții, precum și realocarea unor terenuri pentru producerea de combustibil va menține tendința de creștere pe plan mondial la prețurile alimentelor. Chiar dacă se iau măsuri care ar putea reduce diferența dintre cererea și oferta mondială pentru unele produse alimentare, efectele acestora nu vor apărea imediat. Ponderea alimentelor importate este mare în România și datorită acestui lucru este imposibil ca tendința de pe plan mondial să nu ne afecteze prin importuri.